

NSV LIIDU KÕRGEMA JA KESK-ERIHARIDUSE MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

POLIITILISE ÕKONOOMIA KURSUSE PROGRAMM

KÕRGEMATELE ÕPPEASUTUSTELE
(150 TUNDI)

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1962

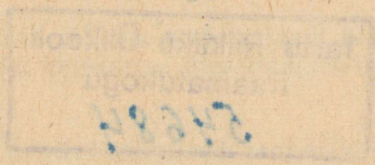
A-24807

NSV LIIDU KÕRGEMA JA KESK-ERIHARIDUSE MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

POLIITILISE ÖKONOOMIA KURSUSE PROGRAMM

KÕRGEMATELE ÕPPEASUTUSTELE
(150 TUNDI)

RIIAKOGU

Originaali tiitel:

ПРОГРАММА КУРСА ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭКОНОМИИ
для высших учебных заведений (150 часов)
Издательство социально-экономической литературы
Москва 1962

Tõlkinud P. Freidin

Programmi on koostanud Uhiskonnateaduste Õpetamise Valitsuse poliitilise ökonomia õpetamise osakond koos NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi komisjoniga

ARHIIVKOGU

1. t e e m a. Poliitilise ökonoomia aine

1. Materiaalsete hüvede tootmine on inimühiskonna elu alus. Tootlikud jõud ja tootmissuhted. Tootmisviis. Tootmisviiside revolutsiooniline asendamine. Tootmissuhete viis põhitüüpi. Majanduslik baas ja pealisehitus. Ühiskondlik-majanduslik formatsioon.

2. Ühiskonna arenemise majandusseadused ja nende objektiivne iseloom. Spetsiifilised ja üldised majandusseadused. Majandusseaduste tunnetamine ja ühiskonna huvides kasutamine. Majandusseaduste kohta kujunenud subjektiiv-idealisticlike ja fetišistlike vaadete kriitika. Majanduslikud kategooriad.

3. Poliitilise ökonoomia aine marksistlik-leninlik definitsioon. Poliitiline ökonoomia kui marksistlik-leninliku teooria koostisosa. Poliitiline ökonoomia on ajalooline teadus. Poliitilise ökonoomia klassiiseloos, parteiline iseloom. Poliitiline ökonoomia ja teised majandusteadused. Poliitiline ökonoomia ning loodusteadused ja tehnilised teadused.

Poliitilise ökonoomia tähtsus proletariaadi klassivõitlusele ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele.

2. t e e m a. Kapitalismieelsed tootmisviisid

1. Ürgaegse ühiskonna tootlikud jõud ja tootmissuhted. Ühine töö ja tootmisvahendite ühine omandus ürgkogu-konna raamides. Klasside ja ekspuaterimise puudumine. Loomulik tööjaotus. Lihtne kooperasiioon. Võrdsustav jaotamine. Ühiskonna sugukondlik kord. Matriarhaat ja patriarhaat. Tootlike jõudude arenemine. Esimene suur ühiskondlik tööjaotus. Lisaproducti ja vahetuse, eraomanduse ja varalise ebavõrdsuse tekkimine. Sugukonna lagune-

mine. Inimese ekspluateerimise tekkimine. Klasside ja riigi tekkimine. Tootmissuhted peavad vastama tootlikele jõududele ja üleminek ürgkogukondlikult tootmisviisilt orjanduslikule tootmisviisile.

2. Orjanduslik tootmisviis. Tootlike jõudude edasine kasv on orjandusliku korra tekkimise alus. Käsitöö arenemine ja teine suur ühiskondlik tööjaotus. Kaupmeeste tekkimine ja kolmas suur ühiskondlik tööjaotus. Orjandusliku ühiskonna tootmissuhted. Orjapidajate omandiõigus tootmisvahenditele ja orjale. Orjade seisund tootmises ja ühiskonnas. Orjade juurdesaamise allikad. Orjatöö lihtne kooperatsioon. Ühiskondliku tööjaotuse edasiarenemine. Linna ja maa vastandlikkuse ning vaimse ja füüsilise töö tegijate vastandlikkuse tekkimine. Tootmissuhted peavad vastama tootlikele jõududele ja üleminek orjanduslikult tootmisviisilt feodaalsele tootmisviisile.

3. Feodaalne tootmisviis. Feodaalühiskonna tootlikud jõud ja tootmissuhted. Feodaalne maaomandus ja talupoegade isiklik sõltuvus feodaalidest. Talupoegade ja käsitöölise omand. Feodaalne maarent ja selle vormid.

Feodaalkorra lagunemine ja hukkumine. Tootlike jõudude arenemine feodalismi tingimustes. Tootmissuhted peavad vastama tootlikele jõududele ja üleminek feodaalselt tootmisviisilt kapitalistlikule tootmisviisile.

I OSA

KAPITALISTLIK TOOTMISVIIS

KAPITALISTLIKU TOOTMISVIISI ÜLDISED ALUSED

3. t e e m a. Kaubatootmine. Kaup ja raha

1. Kaubatootmise iseloomustus. Lihtsa kaubatootmise ja kapitalistliku kaubatootmise ühetüübilisus ning erinevus.

2. Kaup ja selle omadused. Tarbimisväärtus. Vahetusväärtus. Kauba väärtus. Kaubas kehastunud töö kahe sugune iseloom. Konkreetne töö ja abstraktne töö. Lihtne töö ja komplitseeritud töö. Vastuolu eratöö ja ühiskondliku töö vahel. Kauba väärtuse suurus. Individuaalne tööaeg ja ühiskondlikult vajalik tööaeg. Tööviljakus, töö intensiivsus ja kauba väärtus.

3. Väärtusvormid. Vahetuse ja väärtusvormide arenemise ajalooline protsess.

4. Raha olemus. Kauba ja raha ühtsus ning erinevus. Raha funktsioonid. Raha kui väärtusmõõt. Hind. Hindade mastaap. Raha kui ringlemisvahend. Münt. Paberraha. Raha kui akumulatsioonivahend või aarde kogumise vahend. Raha kui maksevahend. Ringlemiseks vajalik raha hulk. Maailmaraha.

5. Väärtusseadus on kaubatootmise majandusseadus. Konkurents ja tootmise anarhia. Väärtusseadus ja kaubamajanduse tootlike jõudude arenemine. Väärtusseaduse osa kapitalistlike tootmissuhete tekkimises ja arenemises. Kaubafetiisim.

4. t e e m a. Kapital ja lisaväärtus

1. Tootmisvahendite kapitalistlik eraomandus. Kapitalistliku eraomanduse põhijooned ja konkreetsed vormid (individuaalne, kooperatiivne ja riiklik).

2. Raha muundumine kapitaliks. Kapitali üldvalem ja selle vastuolu. Kapitali esialgne akumulatsioon, selle olemus ja vormid. Proletariaadi ja kodanluse tekkimine. Tööjõud kui kaup. Tööjõu kui kauba väärtus ja tarbimisväärtus. Tegurid, mis määravad tööjõu väärtuse suuruse. Tööjõu väärtuse natsionaalsed erinevused kaasaegse kapitalismi tingimustes.

3. Lisaväärtuse tootmine. Kapitalistliku tootmise kahe sugune iseloom: tööprotsess ja väärtuskasvu protsess. Tööjõu kui kauba väärtus ja töölise tööga loodav väärtus. Vajalik tööaeg ja lisatööaeg. Vajalik töö ja lisatöö. Lisaväärtus.

Kapitalistliku ekspluateerimise iseärasused orjandusliku ja feodaalse ekspluateerimisega võrreldes. Kodanluse loosungi paljastamine, nagu oleks kapitalismi tingimustes võimalik vabadus, võrdsus ja vendlus.

4. Kapital kui ühiskondlik tootmissuhe. Kapitali kodanlike definitsioonide kriitika. Püsivkapital ja muutuvkapital.

Lisaväärtuse norm ja mass. Lisaväärtuse norm kui ekspluateerimisastme väljendus. Lisaväärtuse normi kasv ja ekspluateerimise suurenemine kaasaegses kapitalistlikus ühiskonnas.

5. Lisaväärtuse suurendamise kaks viisi. Absoluutne

lisaväärtus. Tööpäev ja selle piirid. Töö intensiivistamine kapitalismi tingimustes. Relatiivne lisaväärtus. Ekstralisaväärtus. Relatiivse lisaväärtuse tootmise kolm staadiumi. Kapitalismi põhiline vastuolu.

6. Lisaväärtuse tootmine on kapitalistliku tootmise otsene eesmärk ja määrav motiiv, kapitalismi põhiline majandusseadus. Kapitalismi põhiline majandusseadus on kapitalistliku ühiskonna majanduslik liikumisseadus.

Õpetus lisaväärtusest on K. Marxi majandusteooria nurgakivi.

5. teema. Palk

1. Palga olemus kapitalistlikus ühiskonnas. Palga põhi-vormid. Naturaalpalk ja rahapalk. Kaasaegsed high välja-pressimise palgasüsteemid.

2. Nominaalpalk ja reaalpalk. Reaalpalga langemise tendents kapitalistlikus ühiskonnas. Palga mahajäämine töölise ja tema perekonna materiaalsetest ja kultuurilistest vajadustest. Ebavõrdsus meeste, naiste ja laste palgas. Rassiline diskrimineerimine palga alal. Töölisariistokraatia palk. Palga natsionaalsed erinevused käesoleval ajastul.

3. Töölisklassi võitlus palga tõstmise eest ja selle iseärasused kaasaegse kapitalismi tingimustes. Kodanlike ja reformistlike «palgateooriate» kriitika.

6. teema. Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi olukorra halvenemine

1. Tootmine ja taastootmine. Kapitalistlik lihtne ja laiendatud taastootmine. Materiaalsete hüvede ja kapitalistlike tootmissuhete taastootmine.

2. Kapitalistliku akumulatsiooni olemus. Kapitalistliku akumulatsiooni allikas. Tegurid, mis avaldavad mõju akumulatsiooni suurusele. Kapitali tehniline ja väärtuseline struktuur. Kapitali orgaaniline struktuur.

3. Kapitalistliku akumulatsiooni protsess ja reserv-tööarmee kujunemine. Relatiivse ülerahvastuse kolm põhi-vormi. Tööpuudus kaasaegse kapitalismi tingimustes. Reserv-tööarmee mõju tootmises rakendatud tööliste olukorrale. Kapitalistlik rahvastusseadus. Malthuse ja täna-

päeva maltuslaste reaktsiooniliste «rahvastusteooriate» kriitika.

4. Kapitalistliku akumulatsiooni üldine seadus. Proletariaadi olukorra relatiivne ja absoluutne halvenemine. Kapitalistliku akumulatsiooni ajalooline tendents. Tänapäeva kodanlik-apologetiliste, reformistlike ja revisionistlike «teooriate» kriitika proletariaadi olukorra küsimuses.

7. teema. Kapitali ringkäik ja käive

1. Kapitali ringkäik ja selle kolm staadiumi. Tööstuskapitali kolm vormi.

2. Kapitalistlik tootmine ja ringlus. Ringlussfääris rakendatava töö iseärasused.

3. Kapitali käive. Põhikapital ja käibekapital. Põhikapitali kasv kapitalismi arenemisega. Põhikapitali füüsiline ja moraalne kulumine. Amortisatsioon.

Käibeage ja selle koostisosad. Tootmisaeg ja tööperiood. Ringlusaeg. Tegurid, mis avaldavad mõju kapitali käibe kiirusele. Muutuvkapitali käibe kiirendamine ning selle mõju lisaväärtuse massile ja aastanormile.

8. teema. Lisaväärtuse muundumine kasumiks, protsendiks ja rendiks

1. Lisaväärtus on ekspluataatorlike klasside tulude allikas. Lisaväärtuse jaotamine ekspluataatorlike klasside mitmesuguste gruppide vahel.

Kasum kui lisaväärtuse muundunud vorm. Kasuminorm. Tegurid, mis avaldavad mõju kasuminormile. Keskmise kasuminormi kujunemine ja kauba väärtuse muundumine tootmishinnaks. Lisakasumi kujunemise tingimused.

2. Kaubanduslik kasum on lisaväärtuse osa. Kaubanduskapital. Kapitalistlikus kaubanduses töötavate tööliste ja teenistujate ekspluateerimise iseärasused.

3. Laenukapital ja laenuprotsent. Laenuprotsent on lisaväärtuse osa. Kasumi jagunemine protsendiks ja ettevõtjatuluks. Kapitalistlik krediit ja selle vormid. Tarbimiskrediit, selle arenemise põhjused tänapäeva tingimustes. Aktsiakapital. «Kapitali demokratiseerimise» «teooria» kriitika.

4. Maarent on lisaväärtuse osa. Monopol maale kui majanduse objektile ja diferentsiaalmaarent. Diferentsiaalmaarent I. Diferentsiaalmaarent II. Maaeraomanduse monopol ja absoluutne maarent. Maa hind ja selle kasv kaasaegse kapitalismi tingimustes. Kapitalismi arenemise üldised seaduspärasused ja iseärasused põllumajanduses.

5. K. Marxi õpetuse — lisaväärtuse kasumiks, protsendiks ja rendiks jagunemise õpetuse tähtsus proletariaadi klassivõitlusele.

9. t e e m a. Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid

1. Ühiskondlik koguprodukt ning selle koosseis väärtuse järgi ja natura Alvormilt. Ühiskondliku tootmise kaks alajaotust.

2. Lihtne taastootmine. I ja II alajaotuse vaheline vahetus. Vahetus igas alajaotuses endas. Realiseerimistingimused kapitalistliku lihtsa taastootmise puhul.

3. Laiendatud taastootmine. Realiseerimistingimused kapitalistliku laiendatud taastootmise puhul. Tarbeesemete tootmisega võrreldes tootmisvahendite tootmise ülekaaluka kasvu seadus. Kapitalistliku taastootmise antagonistlikud vastuolud.

4. Kapitalistliku ühiskonna natsionaalne tulu. Natsionaalse tulu allikad ja selle kasvu tegurid. Natsionaalse tulu jaotamine mitmesuguste klasside vahel. Natsionaalse tulu ümberjaotamine. Mittetootmissfääri ja riigieelarve osa natsionaalse tulu ümberjaotamises. Maksukoorma suurenemine kaasaegse kapitalismi tingimustes.

5. Ületootmise majanduskriisid. Kriiside paratamatus kapitalistlikus ühiskonnas. Majanduskriiside peamine põhjus.

Kriiside perioodilisus. Kapitalistliku taastootmise tsükiline iseloom. Tööstustsükli faasid ja nende iseärasused. Kriisid ja kapitalismi vastuolude teravnemine. Kodanlike ja väikekodanlike kapitalistliku taastootmise «teooriate» ja «kriisiteooriate» kriitika.

A. IMPERIALISMI SEADUSPÄRASUSED

10. teema. Imperialismi põhitunnused

1. Kapitalism ja tema kaks arenemisstaadiumi. Lenini imperialismiteooria kui marksistliku poliitilise ökonomia jätk ja edasiarendus uutes tingimustes.

2. Imperialismi tekkimise seaduspärasused ja olemus. Kapitalismi tootlike jõudude arenemine XIX sajandi viimasel kolmandikul. Tootmise kontsentratsioon. Monopolide tekkimine. Monopolide põhivormid. Monopolid ja konkurents. Konkurentsivõitluse vormid ja meetodid imperialismi ajastul. Monopol kui monopoolselt kõrge kasumi kujunemise majanduslik alus. Monopoolne hind. Linna- ja maatöötajate ekspluateerimise suurendamine imperialismi ajastul.

3. Finantskapital ja finantsoligarhia. Pangakapitali kontsentreerumine ja tsentraliseerumine. Pankade uus osa. Pangamonopolide tekkimine ja nende põhivormid. Finantskapitali kujunemine ja olemus. Finantsoligarhia. Monopolistlikud finantsgrupid kui finantsoligarhia konkreetne vorm. Finantsoligarhia valitsemise alused ja vormid. Finantsoligarhia kasutab enda rikastumiseks aktsiaseltse.

Riiklik-monopolistliku kapitalismi tekkimine ja olemus.

4. Kapitali väljavedu on imperialismi iseloomulik joon. Kapitali väljaveo võimalikkus ja vajalikkus. Kapitali väljaveo vormid. Riigi osa kapitali väljaveos. Kapitali väljavedu kui monopoolselt kõrge kasumi kindlustamise vahend. Kapitali väljaveo tagajärjed kapitali väljavedavatele ja kapitali sissevedavatele maadele. Kapitali väljaveo iseärasused tänapäeval.

5. Maailma majanduslik jaotamine kapitalistide liitude vahel. Rahvusvaheliste monopolide tekkimine. Rahvusvaheliste monopolide peamised vormid. Kaasaegsed rahvusvahelised riiklik-monopolistlikud koondised ja vastuolude teravnemine imperialistlike riikide vahel.

6. Maailma territoriaalse jaotamise lõpuleviimine ja võitlus maailma ümberjaotamise pärast. Imperialismi koloniaalsüsteem. Asumaade osa imperialismi ajastul.

Monopolistliku väliskapitali valitsev seisund asumaades. Asumaade tootlike jõudude arenemise pidurdamine monopolide poolt. Rahvusliku kapitali arenemise iseärasused asumaades.

Asumaade ja sõltuvate riikide töörahva hulkade olukord. Töörahva hulkade koloniaalse ekspluateerimise meetodid. Imperialistliku röövimise ühendamine orjanduslike ja feodaalsete ekspluateerimisvormidega. Asumaade ja sõltuvate riikide rõhutatud rahvaste rahvuslik vabadusvõitlus imperialismi vastu.

7. Kapitalistlik maailmamajanduse süsteem imperialismi tingimustes ja tema arenemise seaduspärasused.

Rahvusvahelise tööjaotuse iseloom kapitalistlikus maailmamajanduse süsteemis. Maailma müügiturud ning tooraine- ja kapitaliturud. Tööjõu rahvusvaheline migratsioon.

11. t e e m a. Imperialismi ajalooline koht

1. V. I. Lenin imperialismi ajaloolisest kohast ja selle kolmest iseärasusest. Monopol on imperialismi majanduslik olemus. Imperialism on monopolistlik kapitalism. Imperialism kui kapitalismi põhiomaduste arenemine ja otsene jätk.

2. Imperialism on roiskuv, parasitlik kapitalism. Monopolide valitsemine kui kapitalismi parasitismi ja roiskumise alus. Kapitalismi parasitismi ja roiskumise tähtsamad avaldumisvormid.

3. Imperialism on surev kapitalism. Kõigi vastuolude teravnemine imperialismi ajastul. Imperialism on sotsialistliku revolutsiooni eelõhtu. Kapitalistlik maailmasüsteem tervikuna on küps proletariaadi sotsiaalseks revolutsiooniks.

4. Imperialismiajastu kapitalismi majandusliku ja poliitilise arenemise ebaühtluse seadus. V. I. Lenini teooria sotsialismi võidu võimalikkusest esialgu ühel maal eraldi. Lenini sotsialistliku revolutsiooni teooria loov arendamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ning teiste maade kommunistlike ja töölisparteide poolt.

Kodanlike, reformistlike ja revisionistlike imperialismiteooriate kriitika.

12. teema. Kapitalismi üldkriisi olemus. Maailma lõhenemine kaheks vastandlikuks ühiskondlikuks süsteemiks ja nendevaheline võitlus

1. Maailma kapitalismi kriis kui tema lagunemise ja hukkumise protsess. Kapitalismi üldkriisi põhjoneid. Kapitalismi üldkriisi etapid. Kapitalismi üldkriisi kolmanda etapi iseärasus. Käesoleva ajastu iseloom.

2. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon ja maailma lõhenemine kaheks süsteemiks: sotsialistlikuks ja kapitalistlikuks. Kapitalismi nõrgenemine selle tagajärjel, et on aset leidnud uued läbimurdmised tema ahelast ja sotsialism on kujunenud maailmasüsteemiks. Sotsialistliku maailmasüsteemi muutumine ajaloolise arengu otsustavaks teguriks. Vastuolu sotsialismi ja imperialismi vahel on tänapäeva maailma põhiline vastuolu.

3. Kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi rahulik koosseksisteerimine ja nendevaheline võitlus.

Kapitalismi positsioonide nõrgenemine majanduslikus võistluses sotsialismiga. Sotsialismi maailmasüsteemi majandusliku kasvu mõju kapitalistliku majanduse sisevastuolude teravnemisele. Sotsialistliku süsteemi edusammude revolutsioneeriv mõju kapitalistliku maailma maade rahvahulkade teadvusele. Sotsialismi maailmasüsteemi osa inimühiskonna arenemises.

13. teema. Imperialismi koloniaalsüsteemi kriis ja lagunemine

1. Koloniaalsüsteemi kriis ja lagunemine kui imperialismi sisevastuolude arenemise tulemus. Sotsialistliku maailmasüsteemi mõju imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemisele. Koloniaalsüsteemi likvideerimine käesoleval ajastul.

2. Sotsialistlike riikide tekkimine endiste asumaade ja poolasumaade asemele. Teiste asumaade ja poolasumaade vabanemine koloniaalikkest ja nende astumine iseseisva arenemise teele. Nõrgaltarenenud maades imperialismi poliitiliste positsioonide õõnestamine ja likvideerimine. Imperialistlike monopolide majanduslikud positsioonid

noortes rahvusriikides. Kolonialismi uued vormid. Ameerika Ühendriikide imperialism on kaasaegse kolonialismi peamine kants.

3. Noorte rahvusriikide kaks arenemisteed: kapitalistlik ja sotsialistlik. Sotsialistliku arenemistee eelised kapitalistliku arenemisteedega võrreldes. Tingimused, mis on vajalikud noorte suveräänsete riikide arenemiseks mittekapitalistlikku teed mööda. Sotsialistliku maailmasüsteemi osa noorte suveräänsete riikide arenemises. Rahvusliku demokraatia riikide tekkimine ja arenemine.

14. teema. Riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemine kapitalismi üldkriisi ajastul

1. Monopolistliku kapitalismi riiklik-monopolistlikuks kapitalismiks ümberkasvamise põhjused. Riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemise põhisuunad. Riiklikud sõjateellimused. Riiklik kapitalistlik omandus. Kapitalistlike ettevõtete natsionaliseerimise iseloom imperialistlikes maades. Majanduse riiklik reguleerimine monopolide huvides. Riigi osa monopolide majanduslikus välisekspansioonis. Imperialistlike riikide muutumine militaristlikeks, sõjalis-politseilikeks riikideks.

2. Imperialismi vastuolude teravnemine riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemisega. Riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemine ja kapitalismi põhilise vastuolu süvenemine.

Riiklik-monopolistlik kapitalism on kõige täielikum materiaalne ettevalmistus sotsialismile.

15. teema. Kapitalismi ebastabiilsuse ja roiskumise suurenemine

1. Kapitalismi majanduse parasitismi ja roiskumise suurenemine kapitalismi üldkriisi ajastul. Tootmise kasvutempo aeglustumine. Ettevõtete krooniline alakoormatus ja krooniline massiline tööpuudus. Majanduse edasine militariseerimine. Inflatsiooni kasv. Kapitalistliku tootmise tsükli iseärasused kapitalismi üldkriisi ajastul.

Imperialistlike sõdade ärahoidmise võimalikkus käesoleval ajastul.

2. Kapitalistliku maailmamajanduse kriis. Põhjalikud muutused imperialistlikus rahvusvaheliste majandussuhete süsteemis. Ameerika Ühendriikide osatähtsuse vähenemine kapitalistliku maailma majanduses. Kapitalistlike maade arenemise ebaühtluse suurenemine ja nende vaheliste vastuolude süvenemine. «Integratsioon» on imperialistlike riikide vaheliste vastuolude teravnemise uus spetsiifiline vorm. Müügiturgude ning tooraine- ja kapitaliturgude probleemi teravnemine.

3. Finantsoligarhia ja rahvuse põhikihtide vahelise vastuolu süvenemine. Proletariaadi ekspluateerimise suurenemine. Linna väikeomanike laostamine monopolide poolt. Monopolide surve suurenemine kapitalistlike maade põllumajanduses. Tänapäeva kodanliku ühiskonna tööliklassi, talurahva ja linna-keskkihtide võitlus monopolide surve vastu. Kõigi finantsoligarhia ikke vastu võitlevate demokraatlike liikumiste üheks võimsaks monopolismivastaseks vooluks ühendamise võimalikkus.

Poliitilise ebastabiilsuse suurenemine kapitalistlikes maades. Monopolistliku kapitali reaktsiooniline, demokraatiavastane olemus. Ameerika Ühendriikide monopolistlik kodanlus on rahvusvahelise reaktsiooni peamine kants. Fašistliku režiimi taassünd uutes vormides.

Kodanliku ideoloogia sügav kriis. Antikommunism on imperialismi peamine poliitiline relv.

4. Kapitalism — see on rahva kannatuste tee. Kapitalism on viimne ekspluataatorlik kord. Kapitalismilt sotsialismile revolutsioonilise ülemineku paratamatus.

II OSA

KOMMUNISTLIK TOOTMISVIIS

KAPITALISMILT SOTSIALISMILE ÜLEMINEKU AJAJÄRK

16. teema. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgu olemus ja seaduspärasused. Sotsialismi võit

1. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgu vajalikkus. Tootmissuhete ja tootlike jõudude vastavuse vaja-

likkus ning kapitalistlike tootmissuhete asendamine sotsialistlike tootmissuhetega. Sotsialismile arenemise mittekapitalistliku tee võimalikkus ühiskondlik-majanduslikult mahajäänud maades.

2. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgu seaduspärasused. Kapitalismilt sotsialismile eri maade ülemineku üldised seaduspärasused ja iseärasused. Revisio-nismi ja dogmatismi kriitika sotsialismi ehitamise teede küsimuses.

Proletariaadi diktatuur kui sotsialistliku majanduse üles-ehitamise tööriist.

Otsustavate tootmisvahendite sotsialistlik ühiskonnasta-mine. Põhiliste tootmisvahendite natsionaliseerimise vor-mid ja tempo. Sotsialistliku natsionaliseerimise põhjalik erinevus natsionaliseerimisest kapitalistliku korra tingi-mustes. Sotsialismi majanduseaduste tekkimine. Maa natsionaliseerimine ja maa jagamine talupoegade omandiks.

3. Majandussektorid üleminekuajajärgul. Sotsialistliku sektori juhtiv osa. Üleminekuajajärgu vastuolud. Klassid ja klassivõitlus. NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise lenin-lik plaan. Majanduspoliitika iseärasused rahvademokraa-tiamaades.

4. Sotsialistlik industrialiseerimine. Sotsialistliku indust-rialiseerimise tähtsus sotsialismi materiaal-tehnilise baasi loomise seisukohalt. Sotsialistlik industrialiseerimine ning tingimuste loomine töötajate materiaalse ja kultuurilise taseme tõstmiseks.

5. Põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine. Lenini koöperatsiooniplaan ja selle rahvusvaheline täht-sus. Küla üleminek sotsialistlikule suurmajapidamisele on suur revolutsioon majandussuhetes, kogu talurahva elu-laadis. Põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine ja tingimuste loomine töötava talurahva jõukaks ja kultuur-seks eluks.

6. Sotsialistliku sektori muutumine juhtivast sektorist jagamatult valitsevaks sektoriks. Üleminekuajajärgu vas-tuolude likvideerimine. Kultuurirevolutsioon. Rahvuste majandusliku ebavõrdsuse likvideerimine. Tootmissuhete ja tootlike jõudude vastavuse sisseseadmine.

7. Sotsialismi väljumine ühe maa raamidest ja sotsia-lismi maailmasüsteemi kujunemine. Sotsialismi täielik ja lõplik võit NSV Liidus. Kapitalismi restaureerimise sot-

siaal-majanduslike võimaluste likvideerimine NSV Liidus ja teistes sotsialistlikes maades. NSV Liidus ja teistes sotsialistliku leeri maades sotsialismi ülesehitamise kogemuste maailmaajalooline tähtsus.

SOTSIALISM — KOMMUNISMI ESIMENE FAAS

17. teema. Sotsialistliku ühiskonna tootlikud jõud ja tootmissuhted. Sotsialistliku riigi majanduslik osa

1. Kommunistlik tootmisviis ja tema arenemise faasid: Sotsialismi ja kommunismi ühised jooned ning erinevused.

2. Sotsialistliku ühiskonna tootlikud jõud. Sotsialistliku ühiskonna põhiline tootlik jõud. Tootmise alal töötajate seisund sotsialismi tingimustes. Töötajate üldise kultuurilise taseme ja tehnilise ettevalmistuse järjekindel ja kiire kasv.

Sotsialismi materiaal-tehniline baas. Tehnilise progressi seaduspärasused. Töö tehnilise varustatuse kasv. Tootmise kontsentreerumise ja ühiskonnastamise kasv.

3. Sotsialistlike tootmissuhete olemus. Linna ja maa olulised erinevused. Tootmisvahendite sotsialistlik omandus. Sotsialistliku omanduse printsiipaalne erinevus kapitalistlikust omandusest. Tootmisvahendite ühiskondlik omandus on sotsialistliku ühiskonna kindel majanduslik alus.

Sotsialistliku omanduse kaks vormi. Sotsialistliku omanduse kahe vormi ühtsus ja erinevus. Sotsialistlike ettevõtete kaks liiki. Riiklike ja kolhooslik-kooperatiivsete ettevõtete ühised jooned ja iseärasused. Kaasaegsed vormid, mis võimaldavad põllumajandusettevõtete riiklikku tootmis-tehnilist teenindamist.

Tänapäeva reformismi ja revisionismi kriitika sotsialistliku omanduse küsimuses.

Isiklik omand sotsialismi tingimustes. Ühiskondliku omanduse määrav osa isikliku omandi suhtes. Põllumajandusliku tootmiskooperatiivi liikmete isiklik omand.

Ühiskondlikus tootmises inimeste tegevuse vahetamise suhted. Töölise, talupoegade ja intelligentsi põhiliste huvide ühtsus. Jaotussuhted.

4. Tootlike jõudude ja tootmissuhete vastastikune toime.

Sotsialistliku ühiskonna tootlike jõudude arendamine ja tootmissuhete täiustamine.

5. Sotsialismi majandusseadused ja nende erinevus kapitalismi majandusseadustest. Sotsialismi majandusseaduste iseloomu käsitlevate subjektiivsete ja fetišistlike kontseptsioonide kriitika.

Sotsialistliku riigi majanduslik osa. Sotsialistliku riigi majandusliku osa põhjalik erinevus kodanliku riigi majanduslikust osast.

Demokraatliku tsentralismi printsiip sotsialistliku majanduse juhtimisel. Põllumajandusettevõtete juhtimise vormid ja nende vormide täiustamine. Vastuolude iseloom sotsialistlikus majanduses ja nende likvideerimise teed.

18. teema. Sotsialismi põhiline majandusseadus

1. Sotsialismi põhilise majandusseaduse mõiste.

2. Sotsialistliku tootmise eesmärk. Sotsialistliku tootmise eesmärgi objektiivne iseloom. Sotsialistliku tootmise eesmärgi põhjalik erinevus kapitalistliku tootmise eesmärgist. Sotsialistliku tootmise eesmärgi saavutamise vahend. Seadus, mille järgi tuleb üha täielikumalt rahuldada rahva kasvavaid materiaalseid ja kultuurilisi vajadusi sel teel, et pidevalt arendatakse ja täiustatakse ühiskondiikku tootmist, on sotsialistliku tootmise põhiline majandusseadus, sotsialistliku ühiskonna liikumisseadus. Revisionistlike vaadete kriitika sotsialismi põhilise majandusseaduse küsimuses.

3. Tootmise ja tarbimise vahelise antagonistliku vastuolu puudumine sotsialismi tingimustes. Vastuolu juba saavutatud tootmistaseme ja sotsialistliku ühiskonna järjest kasvavate vajaduste vahel.

Teaduslik suhtumine rahva tarbimisse sotsialistlikus ühiskonnas. Rasketööstuse otsustav osa tootmise arendamises ja rahva tarbimise järjekindlas suurendamises. Põllumajanduse arendamise tähtsus sotsialistliku ühiskonna vajaduste rahuldamise seisukohalt.

4. Töötajate materiaalse ja kultuurilise elutaseme järjekindel tõus. Sotsialistliku ühiskonna liikmete elutase ja selle taseme mõõtmise meetodika.

19. teema. Sotsialistliku tootmise plaanipärane arendamine

1. Sotsialistliku tootmise plaanipärase, proportsionaalse arendamise objektiivne vajalikkus. Tootmisvahendite ühiskondlik omandus on sotsialistliku tootmise plaanipärase arendamise majanduslik alus. Rahvamajanduse plaanipärane, proportsionaalne arenemine on sotsialismi majandusseadus.

2. Plaanipärased kui teadlikult säilitatav proportsionaalsus. Sotsialistliku majanduse arendamise tähtsamad proportsioonid. Rahvamajanduses kehtivate proportsioonide muutmine sotsialistliku tootmise arendamise protsessis. Majanduses disproportsioonide ärahoidmise vajalikkus.

3. Planeerimise teaduslikud alused. Sotsialistliku planeerimise põhiprintsiibid. Tootmise planeerimise iseärasused põllumajanduslikus tootmiskooperatiivis.

20. teema. Ühiskondlik töö. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindel kasv

1. Töö iseloom sotsialistlikus ühiskonnas. Tootmisvahendite ühiskondlik omandus on majanduslik alus, mis määrab töö iseloomu sotsialistlikus ühiskonnas. Otseselt ühiskondlik töö. Materiaalsed ja moraalsed tööstiimulid. Vaba loov töö. Üldine õigus tööle ja töökohustuslikkus.

2. Tööpäev sotsialistlikus ühiskonnas. Materiaalses tootmises töötajate töö jagunemise, vajalikuks tööks ja lisatööks jagunemise objektiivne paratamatus. Sotsialistlikus tootmises toimuva vajaliku töö ja lisatöö põhjalik erinevus vajalikuks tööst ja lisatööst kapitalistlikus tootmises. Tööpäeva järjekindel lühendamine ja töötingimuste edasine parandamine sotsialismi tingimustes.

3. Sotsialistlik töökooperatsioon. Sotsialistliku töökooperatsiooni iseärasused ja selle eelised kapitalistliku töökooperatsiooniga võrreldes. Ühiskondlik tööjaotus sotsialistlikus tootmises. Sotsialistlik töödistsipliin. Sotsialistlike ettevõtete ja asutuste juhtimise meetod. Sotsialistlik võistlus ja selle osa ühiskondliku tootmise arendamises.

4. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindel kasv sotsialistlikus ühiskonnas. Tööviljakuse tõstmise seaduspärased

sotsialismi tingimustes. Tööviljakuse kasvu tegurid sotsialistlikus majanduses. Tehnilise progressi osa tööviljakuse tõstmises. Tööviljakuse tõusu tähtsus sotsialistliku tootmise laiendamisele ja töötajate elutaseme tõstmisele.

21. teema. Töö järgi jaotamine. Töötasu sotsialistlikus ühiskonnas

1. Töö järgi jaotamise objektiivne vajalikkus sotsialistlikus ühiskonnas. Töö järgi jaotamine on sotsialismi majandusseadus. Töö järgi jaotamise printsiibi tähtsus sotsialistliku tootmise arendamises. Töö järgi jaotamise vormid.

2. Palga olemus sotsialistlikus ühiskonnas ja selle erinevus palgast kapitalistlikus ühiskonnas. Palga rahavormi vajalikkus.

Palgavormid ja nende täiustamise teed. Palga organiseerimise printsiibid.

3. Reaalpalk kui tööliste ja teenistujate reaaltulude põhiline osa. Vajalik produkt ja ühiskondlikud tarbimisfondid. Reaalpalk ja selle järjekindel kasv sotsialistlikus ühiskonnas. Reaalpalga tõusu tegurid. Töötasu taseme erinevuste järkjärguline vähendamine. Tööviljakus ja palk.

4. Ühiskondliku produkti jaotamine põllumajanduslikus tootmiskooperatiivis ja töö tasustamine. Töö tasustamise täiustamise teed põllumajanduslikus tootmiskooperatiivis. Võrdse töö eest võrdse tasu printsiibi järjekindla rakendamise vajalikkus kogu kolhoosisüsteemi ulatuses.

22. teema. Kaubatootmine ja raha sotsialistlikus ühiskonnas

1. Kaubatootmise vajalikkus sotsialistlikus ühiskonnas. Sotsialistliku kaubatootmise iseärasused.

2. Kaup ja selle omadused sotsialismi tingimustes. Tarbimisväärtus ja väärtus. Toodangu kvaliteedi süstemaatilise tõstmise vajalikkus. Kaubas kehastunud töö kahesugune iseloom. Kauba väärtuse suurus. Kauba hind. Individuaalne tööaeg ja ühiskondlikult vajalik tööaeg. Kauba individuaalne ja ühiskondlik väärtus. Lihtne töö ja komplitseeritud töö. Tööviljakus ja väärtuse suurus.

3. Väärtusseadus sotsialistlikus ühiskonnas. Väärtusseaduse kasutamine sotsialistlikus tootmises.

4. Raha olemus sotsialismi tingimustes. Raha kui väärtusmõõdu funktsioon. Hindade mastaap. Raha kui ringlemisvahendi funktsioon. Raha kui akumulatsioonivahendi funktsioon. Raha kui maksevahendi funktsioon. Raha kui maailmaraha funktsioon. Raha osa sotsialistlikus ühiskonnas. Raha stabiilsuse kindlustamine. Kulla tähtsus kommunismi esimeses faasis.

5. Kaubalis-rahaliste suhete edasise tugevdamise vajalikkus üleminekul sotsialismilt kommunismile.

23. t e e m a. **Hind. Omahind. Rentaablus ja isemajandamine**

1. Väärtus ja hind sotsialistlikus rahvamajanduses. Hindade süsteem ja hinna struktuur. Sotsialistliku riigi hinnapoliitika.

2. Kauba väärtus ja omahind. Omahinna struktuur. Omahinna alandamine. Kauba omahinna edasise alandamise ülesanded.

3. Ühiskonna puhastulu. Riiklike ettevõtete puhastulu ja riigi tsentraliseeritud puhastulu. Puhastulu kolhoosides. Rentaabluse mõiste. Rahvamajanduslik suhtumine rentaablusesse. Rentaabluse norm. Sotsialistlike ettevõtete rentaablusete töstmise teed.

4. Isemajandamise olemus. Isemajandamine ja majandusseadused. Ühiskonna huvides maksimaalsete tulemuste saavutamine minimaalsete kulutustega on majandusliku ülesehitustöö vankumatu seadus. Isemajandamise organiseerimise printsiibid. Materiaalse stimuleerimise kollektiivsete vormide tugevdamise vajalikkus. Isemajandamine põllumajanduslikus tootmiskooperatiivis. Ettevõtete operatiivse iseseisvuse ja initsiatiivi laiendamine riiklike plaaniülesannete alusel. Isemajandamise igakülgse tugevdamise vajalikkus üleminekul sotsialismilt kommunismile.

5. Sotsialistlike ettevõtete fondid. Tootmisfondid ja ringlusfondid. Tootmisfondide käive. Tootmisaeg ja tööperiood. Ringlusaeg. Käibe kiirus ja ettevõtete vahendite tasuvus. Ettevõtte tootmis-põhifondid. Põhifondide kasutamise parandamise teed. Põhifondide kulumine, amortisatsioon ja asendamine. Põhifondide moraalne kulumine ja moderni-

seerimine. Uue tehnika ja kapitaalvahutuste majanduslik efektiivsus.

Käibefondid. Käibefondide parema kasutamise teed. Ringlusfondid. Ettevõtete käibevahendid ja nende koosseis. Omakäibevahendid ja laenatud käibevahendid.

Revisionistlike ja dogmaatiliste vaadete kriitika hinna, rentabluse ja isemajandamise küsimustes.

24. t e e m a. **Diferentsiaalrent sotsialistlikus ühiskonnas**

1. Agraarsuhted sotsialistlikus ühiskonnas. Maaeraomanduse monopoli kaotamine ja absoluutse maarendi likvideerimine.

2. Diferentsiaalrent sotsialismi tingimustes, selle erinevus diferentsiaalrendist kapitalismi tingimustes. Diferentsiaalrendi tekkimise põhjus, tingimused ja allikas sotsialismi tingimustes.

Diferentsiaalrent I. Põllumajanduse intensiivistamine ja diferentsiaalrent II. Diferentsiaalrent II ja maaviljelussüsteem.

Diferentsiaalrendi jaotamine ja ümberjaotamine.

2. Kolhoositootmise rentablus. Põllumajanduslike tootmiskooperatiivide tulude suurendamise ühetaolisemate majanduslike tingimuste loomise vajalikkus.

25. t e e m a. **Kaubaringlus sotsialistlikus ühiskonnas**

1. Kaubaringluse olemus sotsialismi tingimustes. Kaupade nõudmine ja pakkumine sotsialismi tingimustes. Kaubaringluse vormid. Tootmisvahendite ringlemine riiklike ettevõtete vahel. Materiaal-tehnilise varustamise süsteem. Kaubaringlus linna ja maa vahel. Põllumajandus- ja tööstus- ja kaupade riiklik kokkuost.

Rahvatarbekaupadega kauplemise vormid. Tarbeesemetega riiklik ja kooperatiivne kauplemine. Kolhoositurg ja selle majanduslik reguleerimine. Ühiskondliku toitlustamise arendamine.

2. Hulgihinnad ja jaehinnad. Jaehindade struktuur ja alandamise teed.

3. Kaubanduse arendamine üleminekul sotsialismilt kommunismile.

26. t e e m a. Riigieelarve, krediit ja raharinglus

1. Sotsialistliku rahanduse olemus ja osa. Sotsialistliku ühiskonna rahanduse iseärasused ja eelised kapitalistliku ühiskonna rahandusega võrreldes.

Riigieelarve. Sotsialistliku riigi eelarve tulud ja kulud.

2. Krediidi olemus ja osa sotsialismi tingimustes. Krediidi allikas. Krediidi liigid ja krediteerimise printsiibid. Protsent. Pangad sotsialistlikus ühiskonnas. Riiklikud hoiukassad.

3. Sotsialistliku ühiskonna rahasüsteem. Raharingluse seadus.

4. Riigieelarve, krediidi, pankade ja raharingluse edasise tugevdamise vajalikkus üleminekul sotsialismilt kommunismile.

27. t e e m a. Sotsialistlik taastootmine

1. Sotsialistliku taastootmise olemus ja selle eelised kapitalistliku taastootmisega võrreldes. Sotsialistlik taastootmine kui tootlike jõudude ja sotsialistlike tootmissuhete taastootmise ühtsus. Sotsialistliku taastootmise iseärasused üleminekul sotsialismilt kommunismile. Materiaalse tootmise sfäär ja mittetootmissfäär.

2. Ühiskondliku koguprodukti sotsialistlik laiendatud taastootmine. Sotsialistliku ühiskonna natsionaalne rikkus. Natsionaalse rikkuse põhilised elemendid. Ühiskondlik koguprodukt ja selle koostisosad. Ühiskondliku koguprodukti naturaalses vormis ja väärtuseline vorm. Sotsialistliku ühiskondliku tootmise kaks alajaotust. Ühiskondliku koguprodukti realiseerimine. Ühiskondliku koguprodukti osade asendamine naturaalses vormis ja väärtuse järgi. Ühiskondliku tootmise kahe alajaotuse vahekord (proportsioonid). Tarbeesemete tootmisega võrreldes tootmisvahendite tootmise ülekaaluka kasvu seadus. Marksistlik-leninliku taastootmisteorია revideerimise kriitika.

3. Natsionaalne tulu sotsialistlikus ühiskonnas ja selle põhjalik erinevus kapitalistliku ühiskonna natsionaalsest tulust. Sotsialistliku ühiskonna natsionaalse tulu kasvu tegurid. Natsionaalse tulu kiire ja pidev kasv sotsialistlikus ühiskonnas. Natsionaalse tulu jaotamine.

4. Akumulatsioonifond. Sotsialistliku akumulatsiooni seadus. Sotsialistliku akumulatsiooni põhjalik erinevus ka-

pitalistlikust akumulatsioonist. Sotsialistlik akumulatsioon ja kapitaal mahutused.

5. Tarbimisfond. Akumulatsiooni ja tarbimise optimaalse ühendamise vajalikkus.

Tarbimisfondi koosseis. Ühiskondlikud tarbimisfondid ja nende kiire kasv laiendatud sotsialistliku taastootmise protsessis. Töötajate reaaltulud.

6. Tööjõu taastootmine sotsialistlikus ühiskonnas. Tööjõu jaotamine ja ümberjaotamine maa tootmisharude ja majanduspiirkondade vahel. Sotsialistlik rahvastusseadus. Sotsialistlike tootmissuhete taastootmine.

SOTSIALISTLIK MAAILMAMAJANDUSE SÜSTEEM

28. t e e m a. Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi põhijooned

1. Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi tekkimine on ühiskonna arenemise seaduspärane protsess. Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi põhijooned ja tema eelised kapitalistliku maailmamajanduse süsteemiga võrreldes. NSV Liidu osa sotsialistlikus maailmamajanduse süsteemis. Sotsialistliku maailmasüsteemi arenemise seaduspärasused. Sotsialistliku maailmasüsteemi arenemise uus etapp: Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi olemuse ja arengu kohta kujunenud antimarksistlike vaadete vastu võitlemise vajalikkus.

2. Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi kuuluvate maade vahel majanduslike sidemete organiseerimine. Sotsialistlik rahvusvaheline tööjaotus. Rahvusvaheline sotsialistlik töökooperatsioon. Tootmise spetsialiseerimine ja koopereerimine sotsialistliku leeri maades. Rahvamajandusplaanide koordineerimine. Igakülgne vastastikune abistamine ja nõrgalt arenenud maade järeleaitamine eesrindlike maade tasemele. Vastastikuse Majandusliku Abistamise Nõukogu.

Majandusliku koostöö põhivormid. Sotsialistlik maailmaturg. Väliskaubandus ja selle tähtsus. Sotsialistlikus maailmasüsteemis toimuva hindade kujundamise printsiipaalne erinevus. Hindade kujunemisest kapitalistlikus maailmasüsteemis. Vastastikuste krediitide andmine. Vastastikune

teaduslik-tehniline abistamine. Koostöö kaadri ettevalmistamisel. Mitme maa rahvamajandust teenindavate ettevõtete ühine ehitamine.

3. Maailmamajanduse kahe süsteemi vaheline majanduslik võistlus. Kahe süsteemi majanduse kaks arengujoont. Sotsialismi ja kapitalismi vahelise majandusliku võistluse jõudmine otsustavasse etappi. Sotsialismi maailmasüsteemi edusammud majanduslikus võistluses kapitalismiga. Sotsialismi võidu paratamatus rahulikus majanduslikus võistluses kapitalismiga. Reformismi ja dogmatismi kriitika kahe maailmasüsteemi vahelise võistluse küsimustes.

SOTSIALISMI KOMMUNISMIKS JÄRKJÄRGULINE ÜMBERKASVAMINE

29. t e e m a. Kommunismi kõrgem faas ja sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasused

1. Kommunismi teaduslik definitsioon. Kommunismi kõrgema faasi tootlike jõudude ja tootmissuhete iseloomulikud jooned. Sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasused.

2. NSV Liidu astumine kommunismi laiahaardelise ehitamise ajajärku. NSV Liidus toimuva kommunistliku ülesehitustöö järjestikused etapid. Kommunismi ehitamise ülesannete lahendamine sedamööda, kuidas valmistatakse ette ja küpsevad materiaalsed ja vaimsed eeldused. NSV Liidus põhiliselt kommunistliku ühiskonna ülesehitamine teise aastakümne (1971.—1980. a.) lõpuks. Kommunistliku Partei juhtiv osa võitluses kommunismi ülesehitamise eest. Ühiskondlike organisatsioonide osatähtsuse edasine tõstmine. Riik ja kommunism. Rahvahulkade osa kommunismi ehitamises. Nõukogude rahva loov löö on kommunismi ülesehitamise otsustav tingimus. Töölisklassi ja kolhoositalurahva vankumatu liidu tähtsus kommunismi võidule.

Kommunismi kõrgema faasi õpetuse edasiarendamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei poolt. NLKP programm on kommunistliku ühiskonna ülesehitamise programm.

3. Kommunismi ehitamine NSV Liidus ja sotsialistliku

maailmasüsteemi maade enam-vähem üheaegne üleminek kommunismile. Kommunistlik ülesehitustöö NSV Liidus on nõukogude rahva suur internatsionaalne ülesanne. Sotsialistlike maade majandusliku arengu taseme ühtlustamine. NSV Liidus toimuva kommunismi ehitamise tähtsus nende eelduste loomise seisukohalt, mis on vajalikud sotsialistliku maailmasüsteemi maade üleminekuks kommunismile.

30. t e e m a. **Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine ja arendamine**

1. Kommunismi tootlikud jõud ja materiaal-tehniline baas. Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine on partei ja rahva majanduslik peaülesanne. Ülesanne kõige arenenumatele kapitalistlikele maadele järele jõuda ja neist ette minna toodangu hulgalt iga elaniku kohta. Majandusliku peaülesande täitmise rahvusvaheline tähtsus.

2. Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomise ja arendamise tingimused. Tööstuse, ehitustegevuse ja transpordi osa kommunismi tootlike jõudude loomises. Suured progressiivsed muutused tööstuse struktuuris kommunistliku ülesehitustöö protsessis. Põllumajanduse arendamine on kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomise koostisosa.

Teaduslik-tehnilise progressi maksimaalne kiirendamine kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil. Kogu maa täielik elektrifitseerimine ja selle osa kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomises. NSV Liidu ühtse energiasüsteemi loomine. Tootmisprotsesside automatiseerimine ja mehhaniseerimine. Tootmise kemiseerimine. Teaduse osa suurenemine. Töötajate kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmine. Loodusvarude ratsionaalne ja kõige täielikum kasutamine. Tööviljakuse tõstmine kommunismi materiaaltehnilise baasi loomise protsessis. Kapitaalimahutuste kõige ratsionaalsema ja säästlikuma kasutamise vajalikkus, saavutades sealjuures maksimaalse tulemuse ja ajavõidu.

3. Tootmise täiustamine kommunismile ülemineku perioodil. Ettevõtete spetsialiseerimise, koopereerimise ja kombineerimise arendamine. Üleminek töö organiseerimise kõrgemale astmele. Majanduse juhtimise ja planeerimise pideva täiustamise vajalikkus. Tootlike jõudude paigutamise parandamine. Sotsialistlike ettevõtete täiustamine ja nende arenemine kommunistliku ühiskonna ettevõteteks.

31. t e e m a. Tootmissuhete arendamine üleminekul kommunismile

1. Tootlike jõudude edasiarendamine ja järkjärguline üleminek tootmisvahendite ühtsele kommunistlikule omandusele.

Tootmisvahendite riikliku omanduse arendamine kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise perioodil. Kolhoosliku omanduse ja üldrahvaliku omanduse lähenemise teed. Kolhooside ja sovhooside üleminek kommunistlikele tootmis- ja jaotamisvormidele. Linna ja maa sotsiaal-majanduslike ja kultuurilis-elukondlike erinevuste likvideerimine. Põllumajandusliku töö muutumine tööstusliku töö eriliigiks. Külade ümberkujunemine suurteks linna tüüpi asulateks. Klassierinevuste kustumine.

2. Sotsialistliku töö ümberkasvamine kommunistlikuks tööks. Vaimse ja füüsilise töö tegijate oluliste erinevuste likvideerimine. Kommunistliku ühiskonna igakülgsest arenenud liikmete kujundamine. Kommunistliku töösse suhtumise arendamine. Ühiskondlike ja inimeste isiklike huvide harmooniline ühendamine. Kõrge kommunistlik teadlikkus, tööarmastus ja töödistsipliin. Kõrge tööviljakus teaduslik-tehnilise progressi alusel. Noorte õppetöö ühendamine tootva tööga. Kommunistlike tööstiimulite arendamine. Kommunistliku töö kollektiivide ja lööklaste liikumise massiline iseloom. Materiaalsete stiimulite osa kommunistliku töösse suhtumise kasvatamises. Töö muutumine esimeseks elu vajaduseks.

3. Üleminek sotsialistlikult töö järgi jaotamise printsiibilt kommunistlikule vajaduste järgi jaotamise printsiibile. Kommunistliku tootmise eesmärk. Materiaalsete ja kultuuriliste hüvede külluse loomine. Nõukogude Liidus kõrgema elatustaseme saavutamine kui mis tahes kapitalismimaal tootlike jõudude edasiarendamise ja tööviljakuse järjekindla tõstmise alusel. Kogu elanikkonnale tulude ja tarbimise kõrge taseme kindlustamine. Materiaalse huvitatuse printsiibi tähtsus kommunistliku ühiskonna ehitamise perioodil. Moraalsete tööstiimulite tähtsuse suurenemine sedamööda, kuidas liigutakse edasi kommunismi poole. Materiaalsete ja moraalsete tööstiimulite õige ühendamise vajalikkus.

Ühiskondlike fondide laiendamine kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil. Ühiskondlike fondide kasvu

tempo. Ühiskondlike fondide allikas. Ühiskondlike fondide jaotamise viis. Korteriprobleemi lahendamine ja paremate elutingimuste loomine. Üleminek korteri ja kommunaalteenuste tasuta kasutamisele.

Hoolitsus tervise ja eluea pikendamise eest. Perekonna elutingimuste ja naiste olukorra parandamine. Laste ja töövõimete ülalpidamine ühiskonna arvel.

Eelduste loomine kommunistlikule vajaduste järgi jaotamise printsiibile ülemineku lõpuleviimiseks. Nõukogude rahva heaolu tõstmise grandioosse programmi täitmise maailmaajalooline tähtsus.

POLIITILISE ÕKONOOMIA KURSUSE KIRJANDUS¹

1. teema. Poliitilise ökonoomia aine

- K. Marx*, Eessõna teosele «Poliitilise ökonoomia kriitikast». *K. Marx* ja *F. Engels*, Valitud teosed, I kd. Tallinn, 1957.
V. I. Lenin, Retsensioon. *A. Bogdanov*, *Majandusteaduse lühikursus*. Teosed, 4. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, sissejuhatus, esimene osa, I; teine osa, V, 3. punkt. Tallinn, 1961.

2. teema. Kapitalismieelsed tootmisviisid

- K. Marx*, *Kapital*, III kd., 47. ptk., § 2—4. Tallinn, 1962.
F. Engels, Perekonna, eraomanduse ja riigi tekkimine, ptk. V, IX. Tallinn, 1958.
F. Engels, Anti-Dühring, teine osa, IV ptk. Tallinn, 1954.
V. I. Lenin, Riigist. Teosed, 29. kd.

I OSA

KAPITALISTLIK TOOTMISVIIS

KAPITALISTLIKU TOOTMISVIISI ÜLDISED ALUSED

3. teema. Kaubatootmine. Kaup ja raha

- K. Marx*, *Kapital*, I kd., ptk. 1, 3. Tallinn, 1953.
V. I. Lenin, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., I osa. Teosed, 3. kd.
V. I. Lenin, Karl Marx, osa «Väärtus». Teosed, 21. kd.

¹ Oma kõrgema õppeasutuse tingimustest lähtudes võivad kateedrid allpoolnimetatud teoste ja dokumentide alusel koostada selle kirjanduse loetelud, mida soovitatakse seminarideks ettevalmistumisel. Nendes loeteludes võib ka võtta õpikuid, nõukogude majandusteadlaste teoseid ja muud majandusteaduslikku kirjandust.

4. teema. Kapital ja lisaväärtus

- K. Marx*, Kapital, I kd., 4. ptk., § 3; ptk. 5, 6 ja 8, § 1; ptk. 10—14, 21, 24, § 1—6. Tallinn, 1953.
- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, V ptk., osad V, VI; VI ptk., osad I, III—VII; VII ptk., osad I, XII. Teosed, 3. kd.
- V. I. Lenin*, Karl Marx, osa «Lisaväärtus». Teosed, 21. kd.
- V. I. Lenin*, Viiskümmend aastat pärisorjuse kaotamisest. Teosed, 17. kd.

5. teema. Palk

- K. Marx*, Kapital, I kd., ptk. 17, 18, 19. Tallinn, 1953.
- V. I. Lenin*, Streigivõitlus ja palk. Teosed, 18. kd.
- V. I. Lenin*, Higi väljapressimise «teaduslik» süsteem. Teosed, 18. kd.

6. teema. Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi olukorra halvenemine

- K. Marx*, Kapital, I kd., ptk. 21, 23, § 1; 24. ptk., § 7. Tallinn, 1953.
- V. I. Lenin*, Vaesumine kapitalistlikus ühiskonnas. Teosed, 18. kd.
- V. I. Lenin*, Arvude keel. Teosed, 19. kd.

7. teema. Kapitali ringkäik ja käive

- K. Marx*, Kapital, II kd., 8. ptk., § 1. Tallinn, 1958.

8. teema. Lisaväärtuse muundumine kasumiks, protsendiks ja rendiks

- K. Marx*, Kapital, III kd., ptk. 1, 9, 16, 17, 21, 38, 39 (lk. 594—598), 40, 45. Tallinn, 1962.
- V. I. Lenin*, Karl Marx, lk. 48—50. Teosed, 21. kd.
- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, II ptk., XIII osa. Teosed, 3. kd.
- V. I. Lenin*, Marksistlikud vaated agraarküsimusele Euroopas ja Venemaal, osa «Kapitalistliku põllumajanduse ülevõimust». Teosed, 6. kd.

9. teema. Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid

- K. Marx*, Kapital, II kd., 18. ptk., § 1; 20. ptk., § 1—8; 21. ptk., § 3 (esimene näide). Tallinn, 1958.
- F. Engels*, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk. Tallinn, 1954.
- V. I. Lenin*, Niinimetatud turgude-küsimuse kohta, osad I—II. Teosed, 1. kd.
- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., osad VI, VIII. Teosed, 3. kd.
- V. I. Lenin*, Kriisi õppetunnid. Teosed, 5. kd.

MONOPOLISTLIK KAPITALISM — IMPERIALISM

A. IMPERIALISMI SEADUSPARASUSED

10. teema. Imperialismi põhitunnused

V. I. Lenin, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium, osad I—VI, lk. 184—245. Teosed, 22. kd.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, I. Tallinn, 1961.

11. teema. Imperialismi ajalooline koht

V. I. Lenin, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium. Teosed, 22. kd.

V. I. Lenin, Euroopa ühendriikide loosungist. Teosed, 21. kd.

V. I. Lenin, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine. Teosed, 23. kd.

B. MAAILMA KAPITALISMI KRIIS

12. teema. Kapitalismi üldkriisi olemus. Maailma lõhenemine kaheks vastandlikuks ühiskondlikuks süsteemiks ja nendevaheline võitlus

V. I. Lenin, Kiri ameerika töölistele. Teosed, 28. kd.

V. I. Lenin, VK(b)P programmi projekt. Teosed, 29. kd.

V. I. Lenin, VK(b)P seitsmes kongress 6.—8. märtsil 1918. Ettekanne partei programmi revideerimise ja partei nimetuse muutmise kohta 8. märtsil, lk. 106—107. Teosed, 27. kd.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, IV. Tallinn, 1961.

Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avaldus (1960. aasta november). Tallinn, 1960.

13. teema. Imperialismi koloniaalsüsteemi kriis ja lagunemine

V. I. Lenin, Sotsialism ja sõda. Teosed, 21. kd.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, VI. Tallinn, 1961.

N. S. Hruštšov, Kõigile koloniaalrahvastele vabadus ja sõltumatus! Lahendada üldise desarmeerimise probleem! Kõne Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee XV istungjärgul 23. septembril 1960. Tallinn, 1960.

14. teema. Riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemine kapitalismi üldkriisi ajastul

F. Engels, Anti-Dühring, lk. 245—246. Tallinn, 1954.

V. I. Lenin, Ähvardav katastroof ja kuidas selle vastu võidelda. Teosed, 25. kd.

- V. I. Lenin*, Riik ja revolutsioon, lk. 382—383. Teosed, 25. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, IV.
Tallinn, 1961.
- N. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist.
Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, I osa, § 2, lk. 14—16. Tallinn, 1961.

15. teema. Kapitalismi ebastabiilsuse ja roiskumise suurenemine

- V. I. Lenin*, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium, VIII ptk.
Teosed, 22. kd.
- V. I. Lenin*, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine, lk. 94. Teosed, 23. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, IV,
V. Tallinn, 1961.
- N. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee
aruanne partei XXII kongressile, I osa. Tallinn, 1961.

II OSA

KOMMUNISTLIK TOOTMISVIIS

KAPITALISMILT SOTSIALISMILE ÜLEMINEKU AJAJÄRK

16. teema. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgu olemus ja seaduspärasused. Sotsialismi võit

- K. Marx*, Gotha programmi kriitika, IV ptk. Tallinn, 1957.
- V. I. Lenin*, VSDTP VI ülevenemaaline («Praha») konverents 5.—17.
(18.—30.) jaanuaril 1912. Konverentsi resolutsioonid. Hiina revolutsioonist. Teosed, 17. kd.
- V. I. Lenin*, Majandus ja poliitika proletariaadi diktatuuri ajajärgul,
Teosed, 30. kd.
- V. I. Lenin*, Toitlusmaksust. Teosed, 32. kd.
- V. I. Lenin*, Kooperatsioonist. Teosed, 33. kd.
- Moskvas 14.—16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade
kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise
deklaratsioon. Rahumanifest. Tallinn, 1957.
- Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avaldus (1960.
aasta november). Tallinn, 1960.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, II,
III, V. Tallinn, 1961.

17. teema. Sotsialistliku ühiskonna tootlikud jõud ja tootmissuhted.
Sotsialistliku riigi majanduslik osa

- K. Marx* ja *F. Engels*, Kommunistliku partei manifest, II osa. Tallinn, 1955.
- V. I. Lenin*, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, osa «Tööviljakuse tõstmine». Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, Meie välis- ja siseolukord ning partei ülesanded, lk. 384—386. Teosed, 31. kd.
- V. I. Lenin*, Kooperatsioonist. Teosed, 33. kd.
- NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Tallinn, 1959.
- Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasise täiustamise seadus. Tallinn, 1957.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, lk. 15—16; teine osa, I, II. Tallinn, 1961.
- Kommunistliku ülesehitustöö käesolev etapp ja partei ülesanded põllumajanduse juhtimise parandamisel. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, vastu võetud 9. märtsil 1962 seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee 1962. aasta märtsipleenumi materjale. Tallinn, 1962.

18. teema. Sotsialismi põhiline majandusseadus

- V. I. Lenin*, VK(b)P programmi projekt, § 2. Teosed, 29. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, II. Tallinn, 1961.
- N. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, III osa, § 3. Tallinn, 1961.
- N. S. Hruštšov*, Kommunistliku ülesehitustöö käesolev etapp ja partei ülesanded põllumajanduse juhtimise parandamisel. Ettekanne NLKP Keskkomitee pleenumil 5. märtsil 1962. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee 1962. aasta märtsipleenumi materjale, lk. 7—28. Tallinn, 1962.

19. teema. Sotsialistliku tootmise plaanipärane arendamine

- F. Engels*, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk., lk. 243—247. Tallinn, 1954.
- V. I. Lenin*, Teaduslik-tehniliste tööde plaani visand. Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, VK(b)P programmi projekt, § 2. Teosed, 29. kd.
- V. I. Lenin*, Ühtsest majandusplaanist. Teosed, 32. kd.
- N. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, II osa. Tallinn, 1961.

20. teema. Ühiskondlik töö. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindel kasv

- V. I. Lenin*, Kuidas organiseerida võistlust? Teosed, 26. kd.
V. I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, osa «Töövilkjuse tõstmine». Teosed, 27. kd.
V. I. Lenin, Suur algatus. Teosed, 29. kd.
V. I. Lenin, Põlise elulaadi purustamiselt uue loomisele. Teosed, 30. kd.
V. I. Lenin, Töödistsipliinist. Teosed, 30. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, II; teine osa, I, II. Tallinn, 1961.
N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiaks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

21. teema. Töö järgi jaotamine. Töötasu sotsialistlikus ühiskonnas

- K. Marx*, Gotha programmi kriitika, I, 3. punkt. Tallinn, 1957.
V. I. Lenin, Riik ja revolutsioon, V ptk., § 3, 4. Teosed, 25. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, II. Tallinn, 1961.
NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Põllumajandusliku artelli põhikirjast ning kolhoosnike initsiatiivi edasisest suurendamisest kolhoositootmise organiseerimisel ja artelli asjade juhtimisel. Kolhoosnike igakuisest avansseerimisest ja lisatöötasu maksimisest kolhoosides. «Rahva Hää!», 10. märtsil 1956.
N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, II osa. Tallinn, 1961.
N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, III osa. Tallinn, 1961.

22. teema. Kaubatootmine ja raha sotsialistlikus ühiskonnas

- V. I. Lenin*, Kulla tähendusest nüüd ja pärast sotsialismi täielikku võitu. Teosed, 33. kd.
V. I. Lenin, Toitlusemaksust. Teosed, 32. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, lk. 83—86. Tallinn, 1961.

23. teema. Hind. Omahind. Rentaablus ja isemajandamine

- V. I. Lenin*, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, lk. 216—229. Teosed, 27. kd.
V. I. Lenin, Uuest majanduspoliitikast. Lõppsõna. Teosed, 33. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, lk. 82. Tallinn, 1961.
NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Ettevõtete majanduslikust stimuleerimisest ja töötajate materiaalse huvi suurendamisest uue tehnika ja tehnoloogia loomise ja rakendamise

ning tootmisprotsesside kompleksse mehhaniseerimise ja automatiiseerimise vastu. «Rahva Hää!», 2. juulil 1960.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, II osa. Tallinn, 1961.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, III osa. Tallinn, 1961.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu läkitus kõigile töölistele, kolhoosnikutele, sovhoositöölistele ja nõukogude haritlaskonnale, kogu nõukogude rahvale. «Rahva Hää!», 1. juunil 1962.

24. teema. Diferentsiaalrent sotsialistlikus ühiskonnas

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, II. Tallinn, 1961.

Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus. «Rahva Hää!», 2. juulil 1958.

N. S. Hruštšov, Kommunistliku ülesehitustöö käesolev etapp ja partei ülesanded põllumajanduse juhtimise parandamisel. Ettekanne NLKP Keskkomitee pleenumil 5. märtsil 1962. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee 1962. aasta märtsipleenumi materjale. Tallinn, 1962.

25. teema. Kaubaringlus sotsialistlikus ühiskonnas

V. I. Lenin, Uuest majanduspoliitikast. Teosed, 33. kd.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, lk. 83—86. Tallinn, 1961.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Ühiskondliku toitlustuse edasiarendamisest ja parandamisest. «Rahva Hää!», 1. märtsil 1959.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Kultuurikau-pade, elutarbeliste esemete ja majatarvete suurendamise, sortimendi laiendamise ja kvaliteedi parandamise abinõudest. «Rahva Hää!», 16. oktoobril 1959.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, III osa. Tallinn, 1961.

26. teema. Riigieelarve, krediit ja raharinglus

V. I. Lenin, Ähvardav katastroof ja kuidas selle vastu võidelda, osa «Pankade natsionaliseerimine». Teosed, 25. kd.

V. I. Lenin, IX ülevenemaaline nõukogude kongress 23.—28. detsembril 1921. IX ülevenemaalise nõukogude kongressi poolt 28. detsembril 1921 vastu võetud juhend majandustöö küsimuste kohta, 4. punkt. Teosed, 33. kd.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, I. Tallinn, 1961.

- Hindade mastaabi muutmisest ja praegu ringluses olevate rahade asendamise uute rahadega. «Rahva Hää!», 6. mail 1960.
- NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Rubla uuest kullasisaldusest ja rubla kursi tõstmisest välisriikide valuuta suhtes. «Rahva Hää!», 15. novembril 1960.
- Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu 1962. aasta riigieelarve seadus. «Rahva Hää!», 10. detsembril 1961.
- N. S. Hruštšov*, Töolistelt ja teenistujatelt võetavate maksude kaotamisest ning muudest nõukogude rahva heaolu tõstmise abinõudest. Ettekanne ja lõppsõna NSV Liidu Ülemnõukogu viiendal istungjärgul. NSV Liidu Ülemnõukogu viienda koosseisu viienda istungjärgu materjale. Tallinn, 1960.

27. teema. Sotsialistlik taastootmine

- V. I. Lenin*, Niinimetatud turgude-küsimuse kohta, III osa, Teosed, 1. kd. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Tallinn, 1959.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, I. Tallinn, 1961.
- N. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, II osa. Tallinn, 1961.

SOTSIALISTLIK MAAILMAMAJANDUSE SÜSTEEM

28. teema. Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi põhijooned

- Moskvas 14.—16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise deklaratsioon. Rahumanifest. Tallinn, 1957.
- Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avaldus (1960. aasta november). Tallinn, 1960.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, esimene osa, III, V, VII ja VIII; teine osa, VI. Tallinn, 1961.
- H. S. Hruštšov*, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, osad I, III. Tallinn, 1961.

SOTSIALISMI KOMMUNISMIKS JÄRKJÄRGULINE ÜMBERKASVAMINE

29. teema. Kommunismi kõrgem faas ja sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasused

- K. Marx*, Gotha programmi kriitika, I, 3. punkt. Tallinn, 1957.
- V. I. Lenin*, Riik ja revolutsioon, V ptk. Teosed, 25. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa. Tallinn, 1961.

30. teema. Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine ja arendamine

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, I. Tallinn, 1961.

NLKP XXI kongressi poolt tööstuse ja transpordi arendamise ning tootmistegevuses teaduse ja tehnika uusimate saavutuste rakendamise kohta tehtud otsuste täitmise käigust. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, vastu võetud 15. juulil 1960. NLKP Keskkomitee 1960. aasta juulipleenumi otsus ja resolutsioon. Tallinn, 1960.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, III osa. Tallinn, 1961.

N. S. Hruštšov, Kommunistliku ülesehitustöö käesolev etapp ja partei ülesanded põllumajanduse juhtimise parandamisel. Ettekanne NLKP Keskkomitee pleenumil 5. märtsil 1962. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee 1962. aasta märtsipleenumi materjale. Tallinn, 1962.

31. teema. Tootmissuhete arendamine kommunismile üleminekul

V. I. Lenin, Suur algatus. Teosed, 29. kd.

V. I. Lenin, Põlise elulaadi purustamiselt uue loomisele. Teosed, 30. kd. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, teine osa, II, III. Tallinn, 1961.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, lk. 80—87. Tallinn, 1961.

N. S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmist. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressile 18. oktoobril 1961, osad III—IV. Tallinn, 1961.

**Poliitilise ökonomia kursuse
TUNNIPLAAN
(150 tundi)**

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminarid
1	Poliitilise ökonomia aine	}	2
2	Kapitalismieelsed tootmisviisid		
	Kapitalistlik tootmisviis	32	38
	<i>Kapitalistliku tootmisviisi üldised alused</i>	20	24
3	Kaubatootmine. Kaup ja raha		
4	Kapital ja lisaväärtus		
5	Palk		
6	Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi olukorra halvenemine		
7	Kapitali ringkäik ja käive		
8	Lisaväärtuse muundumine kasumiks, protsendiks ja rendiks		
9	Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid		
	<i>Monopolistlik kapitalism — imperialism</i>	12	14
	A. Imperialismi seaduspärasused	6	8
10	Imperialismi põhitunnused		
11	Imperialismi ajalooline koht		
	B. Maailma kapitalismi kriis	6	8
12	Kapitalismi üldkriisi olemus. Maailma lõhenemine kaheks vastandlikuks ühiskondlikuks süsteemiks ja nendevaheline võitlus		

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminarid
13	Imperialismi koloniaalsüsteemi kriis ja lagunemine		
14	Riiklik-monopolistliku kapitalismi aremine kapitalismi üldkriisi ajastul		
15	Kapitalismi ebastabiilsuse ja roiskumise suurenemine		
	Kommunistlik tootmisviis	36	40
	<i>Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärk . . . . .</i>	4	4
16	Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgu olemus ja seaduspärasused		
	<i>Sotsialism — kommunismi esimene faas . . . . .</i>	20	24
17	Sotsialistliku ühiskonna tootlikud jõud ja tootmissuhted. Sotsialistliku riigi majanduslik osa		
18	Sotsialismi põhiline majandusseadus		
19	Sotsialistliku tootmise plaanipärane arendamine		
20	Ühiskondlik töö. Ühiskondliku töö viljaku- se järjekindel kasv		
21	Töö järgi jaotamine. Töötasu sotsialistli- kus ühiskonnas		
22	Kaubatootmine ja raha sotsialistlikus ühiskonnas		
23	Hind, Omahind, Rentaablus ja isemajan- damine		
24	Diferentsiaalrent sotsialistlikus ühiskon- nas		
25	Kaubaringlus sotsialistlikus ühiskonnas		
26	Riigieelarve, krediit ja raharinglus		
27	Sotsialistlik taastootmine		
	<i>Sotsialistlik maailmamajanduse süs- teem . . . . .</i>	4	4
28	Sotsialistliku maailmamajanduse süsteemi põhijooned		
	<i>Sotsialismi kommunismiks järkjärgu- line ümberkasvamine . . . . .</i>	8	8
29	Kommunismi kõrgem faas ja sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seadus- pärasused		

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminärid
30	Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine ja arendamine		
31	Tootmissuhete arendamine kommunismile üleminekul		
Kokku		70	80

**ПРОГРАММА КУРСА ПОЛИТИЧЕСКОЙ
ЭКОНОМИИ**

для высших учебных заведений
(150 часов)

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

Toimetaja E. Kuusküll

Tehniline toimetaja A. Tõnisson

Korrektorid S. Aron ja M. Amon

Ladumisele antud 26. IX 1962. Trükkimisele
antud 5. X 1962. Paber 54×84, 1/16. Trüki-
poognaid 2,5. Tingpoognaid 2,05. Arvestus-
poognaid 2,0. Trükiarv 3000. Tellimise
nr. 3170. Trükikoda «Ühiselu», Tallinn,
Pikk t. 40/42.

Hind 5 kop.

5 kop.

A-24807

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00446157 2